

Nyílt levél Debrecen természettudósaihoz és minden polgárához

A sajtóhírekből Önök nyilván mindannyian értesültek a kormány végleges tervéről Debrecen város hosszú távú fejlesztését illetően.¹ Nem vitás, hogy például az egyetem megerősítésével kapcsolatos elképzelések nagyszerűek, és a város – és ezáltal az ország – előrelépését szolgálják. Van azonban ennek a tervnek egy olyan pontja, amiben már nem nyilvánvaló az egyetértés – ez pedig a Magyar Természettudományi Múzeum (MTM) Debrecenbe költöztetésének ügye.

Ezt a tervet rendkívül sokan ellenzik szakmai és nem szakmai körökben egyaránt. A tudomány és a közművelődés képviselői már minden lehetséges fórumon felhívták a kormány figyelmét arra, hogy

- nem veszi figyelembe azt, hogy évtizedek alatt kialakult **szakértelem vész el** véglegesen az eredeti helyről 200 km-re költözés miatt,
- a munkájukat elveszítő specialista **muzeológusok nem pótolhatók** egyik évről a másikra, de még évtizedek alatt sem,
- nemzetközi tapasztalatok szerint egy ilyen költözés elkerülhetetlen és **pótolhatatlan károkat** (törés, megsemmisülés, elkallódás) okoz a sokmillió tételből álló gyűjteményben,
- és **lehetetlenné válik az, hogy iskolai csoportok könnyen elérjék** a kiállításokat az ország bármely részéből.

A tradíció, a hosszú, sikeres múlt, és a múzeumalapító Széchényi Ferenc gróf írásban, latin nyelven lefektetett szándéka² sem számít ezúttal. A nagyszámú cikket,³ petíciót,⁴ MTA határozatot⁵ és a külföldi véleményeket⁶ teljesen figyelmen kívül hagyva a kormány elhatározta, hogy Debrecen fejlesztése az MTM odaköltöztetésével valósítandó meg.

Nem maradt tehát más lehetőség, mint hogy Önökhöz forduljunk. Sok kérdésben szeretnénk hallani az Önök véleményét. Tényleg **valódi fejlődés és fejlesztés-e** az, ami a közvélemény mellőzésével, egy pótolhatatlan nemzeti kincs épségének kockáztatásával, az ország

¹ Lásd

https://index.hu/techtud/2020/06/10/a_kormany_dontott_debrecenbe_koltoztetik_a_termeszettudomanyi_muzeu_mot/

² „*Musaeum isthoc Regni eo semper in Loco consistere debeat ubi ipsum Dirigens Dicasterium Regni Sedem obtinuerit.*” <https://jozsefvaros.hu/hir/74716/egy-muzeum-vegnapjai>,

https://index.hu/techtud/2020/01/29/termeszettudomanyi_muzeum_koltozes_szechenyi_ferenc_feltetel/

³ <https://infostart.hu/belfold/2019/06/07/debrecenbe-koltozik-az-mtm-a-szakma-hallani-sem-akar-rola-a-varos-nem-tud-dontesrol>, <https://www.valaszonline.hu/tag/termeszettudomanyi-muzeum/>, <https://momentum.blog.hu/2020/02/04/kultursaskak>,

⁴ Például: <https://www.facebook.com/pg/maradjonAzMtmBudapest/posts/>, <https://szabad.ahang.hu/petitions/ne-koltozzon-a-termeszettudomanyi-muzeum>, https://www.debreciner.hu/cikk/2084_13_ezren_termeszettudomanyi_muzeum

⁵ https://mta.hu/mta_hirei/sulyos-aggalyat-fejezte-ki-a-magyar-tudomanyos-akademia-elnoksege-a-magyar-termeszettudomanyi-muzeum-tervezett-elkoltoztetesevel-kapcsolatban-110301

⁶ <https://www.nature.com/articles/d41586-020-00490-x>, <https://www.cba-abc.ca/wp-content/uploads/2020/06/ABC-CBAresponsetomoveofHungarianMuseumofNaturalHistory-Approved.pdf>

érdekeinek sérelmére történik? Valóban Önök is úgy látják, hogy az MTM-et gyökereitől és működési környezetétől elszakítva, erőszakkal és nagyon jelentős (továbbá felesleges) költségráfordítással egy másik városba kellene áttelepíteni? Összhangban lenne-e ez a lépés a város polgárainak **közismerten haladó** gondolkodásával? Tényleg büszke lenne minden helybéli az elorozott múzeum megnyitóján, bármilyen modern is lesz majd az új épület? Okozhat-e **egészséges lokálpatriotizmus** akkora jóvátehetetlen károkat, amelyek most megjósolhatók? Indokolja-e mindezt az egyébként téves sőt, **teljesen hamis felfogás**, miszerint „a fővárosiak lenézik a vidékieket”? Tájékozódott-e minden illetékes fél arról, hogy egy ilyen tudományos központként működő intézet feladata **nemcsak turistacsalogató kiállítások rendezése**, hanem a bemutatott anyag sokszázszorosát kitevő gyűjtemények szakszerű tárolása, és tudományos igényű feldolgozása is egyben? Miért nem elfogadható az az alternatív fejlesztési koncepció, hogy **Debrecenben is legyen egy múzeumi egység**, kiállítással és újonnan alapított gyűjteményi részleggel, melynek szakmai háttérét a város egyeteme biztosan szolgáltatni tudná?⁷

Talán figyelmetlenek vagyunk, de személyes beszélgetéseken és egyes elszigetelt megnyilvánulásokon kívül nem láttuk nyomát annak, hogy a természettudomány helyi képviselői nyilvánosan kifejtették volna véleményüket ebben a kérdésben; kollektív tiltakozásra pedig biztosan nem került sor eddig a részükről.⁸ Talán a döntéshozók elgondolkodnának akkor, ha a “kedvezményezett” is elmondanák: egy kétszáz éves múlttal rendelkező intézmény átvételét, egy teljesen új, hozzáértő, lelkes és képzett muzeológusi gárda kialakítását nemhogy Debrecen, hanem **a világ egyetlen egyetemi városa sem lenne képes még évtizedek alatt sem megoldani**. Ebből a szempontból nem vitatható, sőt egyenesen nélkülözhetetlen a tudósok tisztázó felelőssége.

Elképzelhető persze, hogy ez a múzeumköltöztetés egy szép álmom megvalósulása lehetne sokak szemében. Ám kérjük, gondoljanak bele abba, mit szólnának Önök ahhoz a – természetesen **teljesen fiktív** – helyzethez, amelyben egy jövőbeli kormány, mondjuk, a Református Kollégium átköltöztetésével akarná elősegíteni valamelyik dunántúli nagyvárosunk fejlődését!!

A tudomány nevében és a nemzeti vagyon védelme érdekében várjuk, és előre is megköszönjük őszinte véleményüket.

2020. június 16.

Baráti és kollegiális üdvözlettel az aláírók:

Bakonyi Gábor biológus egyetemi tanár, Gödöllő

Bartha Dénes erdőmérnök egyetemi tanár, Sopron

Bálint Csanád régész kutatóprofesszor, Budapest

⁷ Lásd a fent említett MTA elnökségi határozatot. Ebben az MTM nyilván maximális segítséget tudna nyújtani.

⁸ A politikai pártok helybéli képviselőinek megnyilvánulásait viszont itt olvashatjuk:

https://www.debreciner.hu/cikk/2038_eddig_kihagytak_a_termeszettudomanyi_muzeum_a, a helyi sajtó véleményét például https://www.debreciner.hu/cikk/2040_termeszettudomanyi_muzeum_debrecen_basahalom

Biró László Péter fizikus kutatóprofesszor, Budapest
Buzsáki György neurobiológus egyetemi tanár, New York
Csuzdi Csaba biológus egyetemi tanár, Eger
Czárán Tamás biológus kutató, Budapest
Dódony István geológus egyetemi tanár, Veszprém
Fónagy Adrien biológus kutató, Budapest
Garamszegi László Zsolt biológus kutató, Vácrátót
Homonnay Zoltán vegyész egyetemi tanár, Budapest
Jordán Ferenc biológus, intézetigazgató, Tihany
Kamarás Katalin fizikus kutatóprofesszor, Budapest
Kondorosi Éva biológus kutató, Szeged
Lövei Gábor biológus egyetemi tanár, Aarhus
Makara Gábor orvosbiológus professzor emeritus, Budapest
Meszéna Géza biofizikus egyetemi tanár, Budapest
Nagy Ferenc István biológus kutatóprofesszor, Szeged
Nusser Zoltán neurobiológus, Budapest
Orbán Sándor biológus egyetemi tanár, Eger
Ósi Attila paleontológus egyetemi tanár, Budapest
Padisák Judit ökológus egyetemi tanár, Veszprém
Pálfy József geológus egyetemi tanár, Budapest
Pálné Kovács Ilona politológus egyetemi tanár, Pécs
Podani János biológus egyetemi tanár, Budapest
Pócs Tamás biológus egyetemi tanár, Eger
Pósfai Mihály geológus egyetemi tanár, Veszprém
Rodics Katalin biológus természetvédő, Budapest
Rózsa Lajos biológus, tudományos tanácsadó, Budapest
Somogyi Péter neurobiológus egyetemi tanár, Oxford
Szathmáry Eörs biológus egyetemi tanár, Budapest
Venetianer Pál biokémikus professzor emeritus, Szeged
Vida Gábor biológus egyetemi tanár, Budapest
Vigh László biokémikus kutatóprofesszor, Szeged